

**РОЛЬ ЛІДЕРСТВА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА:
АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ**

**THE ROLE OF LEADERSHIP IN ENSURING ENTERPRISE SECURITY: AN
ANALYTICAL ASPECT**

Анотація. В умовах сучасного бізнес-середовища безпека підприємства набуває особливої значущості через зростання ризиків, невизначеності та конкуренції. Військовий стан посилює ці виклики. Ефективне управління безпекою стає стратегічним фактором стабільності й розвитку, вимагаючи оперативних рішень, аналітичності та комплексного підходу до реагування на загрози.

Ключові слова: лідерство, безпека підприємства, аналітичні навички, ризик-менеджмент, ефективність управління, стійкість, цифрові технології.

Abstract. In the modern business environment, enterprise security is becoming increasingly important due to increased risks, uncertainty, and competition. Martial law exacerbates these challenges. Effective security management is becoming a strategic factor for stability and development, requiring operational decisions, analytics, and a comprehensive approach to responding to threats.

Keywords: leadership, enterprise security, analytical skills, risk management, management effectiveness, sustainability, digital technologies.

Лідерство у сфері безпеки підприємства трактується як здатність керівника ефективно організовувати та координувати діяльність персоналу, приймати стратегічно обґрунтовані рішення та раціонально розподіляти ресурси для захисту ключових позицій підприємства. Безпека підприємства - це інтегрований комплекс заходів, процедур та систем управління [1, с. 276], спрямованих на захист матеріальних, фінансових та інтелектуальних активів від внутрішніх та зовнішніх загроз. Вона захищає стабільність та довгострокову стійкість бізнес-середовища. Аналітичні компетентності охоплюють здатність до систематичного збирання, опрацювання та інтерпретування інформації, здійснення оцінки ризиків, прогнозування потенційних наслідків та обґрунтованих управлінських рішень, які сприяють підвищенню результативності системи управління безпекою підприємства.

В забезпеченні системи безпеки підприємства важливу роль відіграють лідерські якості керівника [2, с. 276]. Вони визначаються через вміння ефективно організовувати та координувати діяльність персоналу, при яких приймаються стратегічно виважені та обґрунтовані рішення, раціонально мобілізуються ресурси для захисту ключових активів підприємства. Лідерські компетентності забезпечують формування структурованої організаційної системи, яка підтримує належний рівень дисципліни та мотивації персоналу, що у сукупності сприяє своєчасному реагуванню на загрозу та ефективну реалізацію заходів безпеки.

Аналітичні навички керівника виступають одним з головних факторів ефективності управління ризиками, який забезпечує системний збір та обробку даних. Допомагає правильно оцінювати потенційні загрози, прогнозування їх наслідків та формування обґрунтованих управлінських рішень. Взаємодія лідерських та аналітичних компетентностей підсилює адаптивність системи управління безпекою, сприяє оптимізації процесів прийняття рішень та забезпечує стратегічну стійкість підприємства.

Сучасні концепції лідерства трактують роль керівника як інтегративу, яка поєднує стратегічне мислення, адаптивність та результативну орієнтацію в умовах складності та динамічності зовнішнього середовища. У площині управління безпекою підприємства повинна бути акцентована увага на проактивний характер лідерства. Це передбачає як реагування на наявні загрози, так і упередження небезпек та ризиків на основі системного аналізу та прогнозування невизначених ситуацій [3, с. 215]. Важливе значення набувають концепції трансформаційного та адаптивного лідерства, що сприяють формуванню культури безпеки, підвищенню рівня відповідальності персоналу та забезпеченню ефективної комунікації в умовах невизначеності. Імплементация зазначених підходів у практичному їх застосуванні управління безпекою забезпечує узгодженість управлінських впливів, підвищує гнучкість управлінської системи та сприяє прийняттю своєчасних та обґрунтованих рішень.

У контексті забезпечення безпеки підприємства розмежування управлінських та лідерських компетентностей базується на їх функціональній спрямованості та специфіці впливу на організаційні процеси виробництва. Управлінські компетентності орієнтовані на реалізацію класичних функцій менеджменту, зокрема планування, організацію, контроль та координацію заходів безпеки, що забезпечує стабільність та упорядкованість діяльності. Лідерські компетентності пов'язані зі здатністю впливати на поведінку персоналу, формують спільні цінності, мотивують на культуру безпеки, забезпечують готовність колективу до дій в умовах невизначеності та ризиків. Їх поєднання створює передумови для ефективного функціонування повноцінної дієвої системи безпеки, де управлінські механізми доповнюються лідерським впливом, спрямованим на підвищення адаптивності та результативності будь-якого підприємства.

Аналітичний підхід щодо прийняття стратегічних рішень у сфері безпеки підприємства потребує обґрунтованого реагування на складні та динамічні виклики зовнішнього та внутрішнього середовища [4, с. 14]. Він забезпечує системне опрацювання інформації, виявлення причинно-наслідкових зв'язків між ризиками й небезпеками та результатами діяльності, дозволяє здійснювати комплексну оцінку загроз та їх потенційного впливу на функціонування підприємства. Застосування аналітичного підходу сприяє підвищенню якості стратегічного планування, формуванню альтернативних сценаріїв розвитку подій та вибору оптимальних управлінських рішень. Аналітичний підхід є ключовим інструментом підвищення ефективності системи безпеки, що забезпечує її адаптивність, прогнозованість і здатність до довгострокового розвитку.

Аналітичні навички в менеджменті безпеки - це здатність керівника здійснювати системне опрацювання інформації з метою виявлення, оцінювання та прогнозування загроз для діяльності підприємства. Вони забезпечують формування обґрунтованого підходу до прийняття управлінських рішень [5, с. 291]. Базуються аналітичні навички на аналізі даних, встановленні причинно-наслідкових зв'язків та визначенні тенденцій розвитку ризикових ситуацій. Структура аналітичних навичок охоплює взаємопов'язані елементи, зокрема збір та систематизацію інформації, її критичне осмислення, оцінювання ризиків, моделювання можливих сценаріїв розвитку подій та формування висновків, орієнтованих на підвищення ефективності системи управління безпекою. Аналітична діяльність сприяє підвищенню адаптивності управлінських процесів та забезпечує здатність підприємства до своєчасного реагування на внутрішні та зовнішні загрози.

У сфері безпеки підприємства процес ідентифікації, оцінки та прогнозування ризиків відіграє ключову роль у системі управління, яка забезпечує своєчасне виявлення

потенційних загроз та визначення можливого впливу на діяльність підприємства. Ідентифікація ризиків допомагає виявити джерела небезпек та провести аналіз факторів, які негативно впливають на функціонування підприємства. Оцінка ризиків включає визначення ймовірності їх настання та масштабів потенційних наслідків [6, с. 57]. Це дозволяє розподілити пріоритети в управлінських діях та ресурсному забезпеченні заходів безпеки. Прогнозування ризиків забезпечує моделювання можливих сценаріїв розвитку подій, що дозволяє керівництву приймати обґрунтовані стратегічні рішення та формувати превентивні заходи, спрямовані на мінімізацію негативного впливу на стабільність та ефективність функціонування підприємства.

Аналітичні здібності керівника дозволяють виявляти критичні фактори, які впливають на безпеку підприємства, та формують стратегії реагування на потенційні загрози та їх фактичний прояв. Вплив аналітичних здібностей на своєчасність та обґрунтованість управлінських рішень забезпечує систематичну обробку інформації, оцінку ризиків та прогнозування можливих наслідків в управлінських діях. Завдяки аналітичному підходу рішення приймаються на основі достовірних даних та логічного узгодження альтернативних варіантів, що підвищує ефективність управління, зменшує невизначеність та сприяє забезпеченню стабільності та стійкості функціонування підприємства.

Лідерські компетентності спрямовують колектив на виконання стратегічних завдань, формують культуру безпеки та забезпечують мотивацію персоналу. Вони впливають на забезпечення безпеки на підприємстві. Системне мислення керівника, його здатність до аналітики дозволяють вчасно виявляти ризики й загрози, оцінювати ризики та прогнозувати можливі наслідки. Поєднуючи ці складові, керівник може значно підвищити адаптивність системи управління, оптимізувати процес прийняття рішень та забезпечити ефективну реалізацію заходів безпеки. В сучасних умовах лідерство керівника є критично важливим для стабільного функціонування підприємства, особливо в умовах динамічного та ризикованого бізнес-середовища.

Важливе поєднання лідерських здібностей та аналітичних навичок керівника. Така синергія підвищує адаптивність системи управління, яка якісно й надійно буде забезпечувати здатність підприємства швидко реагувати на зміни умов, ефективно оцінювати ризики та своєчасно приймати обґрунтовані управлінські рішення. Інтеграція компетентностей сприяє узгодженості дій керівника, підвищує гнучкість процесів управління та забезпечує стабільність функціонування підприємства в умовах невизначеності та динамічного розвитку бізнес-середовища.

Практична реалізація лідерських та аналітичних компетентностей у сфері безпеки простежується на основі корпоративних та бізнесових кейсів. Керівник ефективно поєднує стратегічне планування, оцінку ризиків та управління персоналом. Це виявляється через впровадження системи моніторингу та аналізу загроз, організацію навчання та мотиваційні програми для персоналу, координацію дій між підрозділами для своєчасного реагування на невизначені ситуації. В бізнесі подібні практики включають використання цифрових платформ для прогнозування ризиків, інтеграцію безпекових процедур у виробничі процеси та прийняття обґрунтованих рішень. Вони демонструють ефективність поєднання лідерських та аналітичних підходів у забезпеченні безпеки [7, с. 83].

У моніторингу та аналізі ризиків сучасні цифрові інструменти відіграють ключову роль. Вони забезпечують оперативний доступ до актуальної інформації, її систематизацію та візуалізацію. Комплексна оцінка потенційних загроз, прогнозування можливих сценаріїв розвитку подій дозволяють керівникам на основі достовірних даних, які отримують за допомогою цифрових інструментів, приймати обґрунтовані управлінські рішення. Використання цифрових технологій підвищує точність і швидкість аналітичних процесів, оптимізує управлінські дії та сприяє своєчасному реагуванню на ризики, що, в свою чергу, зміцнює стабільність та ефективність системи безпеки підприємства.

Ключовими факторами підвищення професійних компетентностей керівників у сфері безпеки підприємства, зрозуміло, є неперервне навчання, яке забезпечує актуалізацію

знань, адаптацію до трансформацій технологічного та ринкового середовища. Керівник при проходженні навчання отримує компетентності, які допомагають інтегрувати різні галузі знань у процес вирішення складних управлінських завдань. Неперервне навчання формує розвиток аналітичного мислення, спроможність до прогнозування ризиків. Воно забезпечує цілісне бачення системи безпеки, підвищує якість прийняття управлінських рішень та інтегрує управлінські, лідерські та технологічні компоненти, що є визначальним для забезпечення стабільного функціонування підприємства.

В умовах динамічного та ризиконасиченого бізнес-середовища перспективи розвитку професійних компетентностей керівника у сфері безпеки підприємства зумовлюють необхідність підвищення результативності управлінських процесів. Передбачення інтеграції аналітичних, лідерських та технологічних складових забезпечує можливість керівникам своєчасно ідентифікувати загрози, здійснювати оцінювання ризиків та приймати своєчасні обґрунтовані управлінські рішення. Професійні якості керівника необхідні для впровадження інноваційних освітніх практик, орієнтацію на неперервне навчання, що забезпечує формування цілісного бачення системи безпеки [8, с. 83]. У довгостроковій перспективі це сприяє підвищенню адаптивності організаційних процесів, підсилює конкурентні позиції підприємства, забезпечує стабільність та стійкість функціонування об'єкта господарювання.

В умовах зростаючої невизначеності та багатофакторності ризиків лідерські компетентності керівника забезпечують як ефективну організацію управлінських процесів, так і підвищений рівень відповідальності персоналу. Формування корпоративної культури безпеки забезпечує здатність до консолідації ресурсів підприємства для протидії загрозам. Забезпечення ідентифікації, оцінювання та прогнозування ризиків відбувається завдяки аналітичному аспекту управління безпекою. Підвищують оперативність та точність управлінських рішень сучасні цифрові технології, які додають якісний ефект у моніторинг та аналіз ризиків, підвищують адаптивність системи управління до внутрішніх та зовнішніх ризиків й небезпек.

Отже, ефективне забезпечення безпеки підприємства можливе за умови комплексного поєднання лідерських та аналітичних компетентностей керівника, що сприяє підвищенню стійкості об'єкта господарювання, зміцненню його конкурентоспроможності та забезпеченню довгострокового розвитку в умовах сучасного бізнес-середовища.

Література

1. Курепін В. М., Курепін Д. В., Іваненко В. С. Цивільний захист : навч. посіб. для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти. Миколаїв : МНАУ, 2025. 491 с. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/20130>.
2. Курепін В. М., Марченко Д. Д. Адаптація молодих спеціалістів-менеджерів в умовах цифровізації кадрової політики об'єктів господарювання. *Modern Economics*. 2025. № 50 (2025). С. 95–102. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V50\(2025\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V50(2025)-13).
3. Курепін В. М. Безпека підприємства і управління ризиками. *Економічні перспективи підприємництва у воєнні часи та опісля* : зб. матеріалів VI Міжнар. наук.-практ. конф., м. Ірпінь, 22 травня 2023 р. Ірпінь : Державний податковий університет, 2023. С. 213–218. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/14491>.
4. Дідняк А. В. Моделі оцінки ризику об'єктів господарювання: відмови і наслідки. *Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу країни* : матеріали 35-ї студ. наук.-теор. конф., 22–24 березня 2023 р., м. Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 12–16. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13816>.
5. Kurepin V. Innovative security technologies in the management of business facilities. *Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці* : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Ломжа – Харків, 14 березня 2024 р. Ч. 1. С. 286–294. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17160>.
6. Іваненко В. С. Деякі методи оцінки професійних ризиків. *Сучасні підходи до охорони*

праці в закладах професійної освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., Біла Церква, 26 жовтня 2022 р. Біла Церква : БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. С. 55–59. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12472>.

7. Dotsenko N., Kurepin V. Online learning tools as an instrument for digital transformation of engineering education. *Traditions and new scientific strategies in the context of global transformation of society*. Baltija Publishing, 2024. Vol. 2. P. 53–94. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-406-1-20>.
8. Lotareva D., Didnyak A. Innovative tools of modern learning: using master classes and training in the educational process for achieving communicative competences. *Język i kultura ukraińska we współczesnej humanistycznej przestrzeni czasowej : zb. materiałów międzynar. nauk.-prakt. konf. internetowej*, 21 lutego 2024 r., м. Ломжа – Ірпінь. Ірпінь : Державний податковий університет, 2024. С. 242–251. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17424>.

References

1. Kurepin V. M., Kurepin D. V., Ivanenko V. S. Tsyvilnyi zakhyst [Civil protection]. Mykolaiv National Agrarian University, 2025. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/20130>.
2. Kurepin V. M., Marchenko D. D. Adaptation of young specialist managers in the context of digitalization of personnel policy of business entities. *Modern Economics*. 2025. No. 50. P. 95–102. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V50\(2025\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V50(2025)-13).
3. Kurepin V. M. Enterprise security and risk management. Economic prospects of entrepreneurship in wartime and post-war periods, State Tax University, Irpin, Ukraine, 22 May 2023. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/14491>.
4. Didniak A. V. Models for assessing the risk of business entities: failures and consequences. Participation of youth in the development of the agro-industrial complex of the country, Mykolaiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine, 22–24 March 2023. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13816>.
5. Kurepin V. M. Innovative security technologies in the management of business facilities. Digital transformations and innovative technologies in the economy, Kharkiv Technological University «STEP» & MANS in Lomza, Lomza/Kharkiv, 14 March 2024. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17160>.
6. Ivanenko V. S. Some methods for assessing professional risks. Modern approaches to occupational safety in vocational education institutions, Bila Tserkva Institute of Continuing Professional Education, 26 October 2022. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12472>.
7. Dotsenko N., Kurepin V. Online learning tools as an instrument for digital transformation of engineering education. *Traditions and new scientific strategies in the context of global transformation of society*. Baltija Publishing, 2024. Vol. 2. P. 53–94. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-406-1-20>.
8. Lotareva D., Didnyak A. Innovative tools of modern learning: using master classes and training in the educational process for achieving communicative competences. *Język i kultura ukraińska we współczesnej humanistycznej przestrzeni czasowej*, Lomza/Irpin, 21 February 2024. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17424>.